

застосування біопрепаратів засвідчує довготривалий позитивний профілактичний ефект відносно хвороб та шкідників, що дозволяє економити на витратах. Кінцевою метою підтримки органічного землеробства має стати забезпечення населення якісними продуктами.

Прикладом здійснення великомасштабного агровиробництва на основі органічного землеробства є успішна діяльність підприємства СФГ «Агроєкологія» Миргородського району Полтавської області. Починаючи із 1978 року, господарство обробку землі здійснює дисковими боронами і культиваторами на глибину не більше 15 см. Внаслідок негативного впливу на навколишнє середовище господарство відмовилося від застосування засобів хімізації. Середньостатистична урожайність пшениці в господарстві становить 61 ц/га, цукрових буряків – 350 ц/га, кукурудзи – 80 ц/га, ячменю – 40 ц/га. Середньомісячна зарплата працівників становить 1300 грн, в той час як в більшості інших господарств області - 800 грн. Проте, дана технологія вимагає чіткого дотримання системи сівозмін, адже вирощування перелічених культур передбачає відведення частини посівних площ під чистий пар.

За підрахунками керівників підприємства, аби вирощування екологічної продукції окупувало себе і давало мінімальний прибуток, продукти органічного землеробства у супермаркетах повинні коштувати на 30% дорожче, ніж продукти традиційної агротехніки. Тому рентабельність забезпечується в першу чергу за рахунок великих обсягів виробництва та вдалої маркетингової політики.

Таким чином, на практиці перевірена і доведена можливість здійснювати великотоварне агровиробництво за принципами органічного землеробства. Однак законодавча база та дії уряду щодо широкого впровадження даної технології є недостатніми. Створення умов для впровадження в сільському господарстві альтернативної системи повинно починатися із потужної інформаційної кампанії та пропаганди здорового харчування і, як наслідок, формування сукупного попиту на продукцію таких підприємств.

Державна підтримка органічного землеробства може зазнавати перешкод через лобіювання на найвищому владному рівні інтересів великих виробників отрутохімікатів та мінеральних добрив, тісно пов'язаних із фармацевтичним бізнесом. Тому необхідність формування повноцінної продовольчої безпеки залежить від політичної волі влади. На рівні країни варто використовувати такі важелі впливу, як сприяння розвитку органічного виробництва, а також створення різного роду перешкод для сучасної технохімізованої системи землеробства.

Висновок. Принципи органічного землеробства є сприятливими для вирощування корисної, здорової сільськогосподарської продукції, набагато якіснішої від тієї, яку вирощують за допомогою традиційної технохімізованої системи землеробства. Діяльність підприємств, що керуються такими принципами, є корисною для держави та несе значний соціальний та екологічний ефект.

В Україні наявна потреба в посиленні уваги держави до формування екологічно орієнтованого агровиробництва. Державна підтримка господарств з розвинутим органічним землеробством потрібна, в першу чергу, для подальшого стимулювання їхнього розвитку з метою збереження та відтворення родючості ґрунтів, виробництва екологічно чистої продукції, а також для забезпечення їх прибутковості та розширеного відтворення на селі.

Література

1. Ганушак М. Землю орють або старі, або дурні. // Експрес. – 2008 р. – 3-10. 07. – с.8.
2. Трофименко П. Органическое земледелие – необходимость для человечества // Київ-2008, – «Клуб органічного землеробства». – 55 с.
3. Ляшенко В. Захист рослин від шкідників, хвороб, бур'янів. // До Землі з любов'ю! – 2007 р. – №4. – 1-2 с.
4. Жирмунська С. Город без хімії. – 2003. – Москва, «Парус», – 520 с.
5. Шмиголь Ю. В. Еколого-економічна оптимізація землевикористання в аграрному виробництві // Вісник Сумського НАУ, серія «Економіка та менеджмент» - 2005 р. -№ 3-4. - с. 253-257.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В ПП «ЕЛЕНА»

Мизинюк Ю. Ф.
Науковий керівник: Кафлевська С. Г., к.е.н, доцент

В даній статті проводимо аналіз сучасного стану земельних ресурсів, а саме ефективність їх використання на прикладі ПП «Елена», та пропонуємо шляхи їх поліпшення.

Вступ. Земля із своїми ґрунтами, надрами, лісами, водними екосистемами в результаті прикладання до неї живої і уречевленої праці стає основною силою. За даними Інституту ґрунтознавства і агрохімії УААН основна база землеробства України розміщується на чорноземних ґрунтах та ґрунтах чорноземного типу – 61,4% площ орних земель. За його даними в Україні зосереджена третина (30%) світових запасів чорноземів. Варто відзначити і той факт, що в Україні сільськогосподарське виробництво ведеться на особливо цінних землях, загальна площа яких становить 13,4 млн. га, або 42% [1].

Специфіка підприємницької діяльності в сільському господарстві полягає в тому, що основним виробничим ресурсом тут є земля. Від того наскільки ефективно вона використовується землекористувачем

залежить не тільки величина одержуваного доходу, а й добробут суспільства та кожного громадянина зокрема [3].

Постановка проблеми. Ринкові відносини підвищують конкурентний тиск у виробництві будь-якого виду продукції і особливо сільськогосподарської. Весь технологічний ланцюг виробництва продукції сільського господарства напряму залежить від якості земельних ресурсів та ефективності їх використання. Виходячи з цієї позиції, відтворення родючості ґрунтів, догляд за сільськогосподарськими угіддями, а також підвищення ефективності їх використання є важливою проблемою не тільки окремого підприємства, а й сільського господарства загалом.

Метою нашого дослідження є проведення аналізу сучасного стану земельних ресурсів та пошук шляхів ефективного та інтенсивного використання земельних угідь на прикладі ПП «Елена».

Результати дослідження. На кожному аграрному підприємстві з урахуванням його конкретних умов необхідно розробити і впровадити систему агрономічних, зооветеринарних, технічних і організаційно-економічних заходів, що забезпечують інтенсивне та ефективне використання земельних ресурсів. Важливе місце займають заходи, спрямовані на підвищення потенційних можливостей підприємства щодо збільшення виробництва сільськогосподарської продукції з кожного гектара угідь [2]. Отже, в даній роботі ми розглянемо використання земельних ресурсів в ПП «Елена».

Встановлено, що в господарстві загальна земельна площа у 2009 р. становить 3075,61 га, в тому числі 3075,61 га сільськогосподарських угідь, з них 2549,03 га ріллі. Це свідчить про значний потенціал ресурсу. При цьому під посівами зернових і зернобобових культур зайнято 55% угідь, тобто наявна доволі висока розораність і особливо нині у порівнянні з іншими підприємствами. Слід відмітити, що у господарстві відсутні природні сінокоси і пасовища, тобто підприємство не має резервів.

Таблиця 1

Склад і структура посівних площ ПП «Елена» за 2009 рік

Культури	Посівні площі	
	га.	%
Зернові і зернобобові - всього	782	55
-пшениця озима	540	69
-пшениця яра	147	19
-кукурудза на зерно	45	6
-ячмінь ярий	50	6
Соняшник	152	11
Соя	142	10
Ріпак озимий	55	4
Цукрові буряки	291	20
Всього	1422	100

Висока питома вага припадає на цукрові буряки, а саме 20% структури посівних площ, на третьому місці знаходиться посівна площа під соєю. Слід зазначити, що сою у даному господарстві почали вирощувати нещодавно (з 2008 р.), а вона вже займає вагому частку серед вирощування інших культур (табл. 1).

Економічна ефективність використання земельних угідь в сільському господарстві характеризується системою натуральних і вартісних показників. Спочатку розрахуємо систему натуральних показників (табл. 2).

Таблиця 2

Натуральні показники ефективності використання земельних ресурсів в ПП «Елена»

Показники	Роки			Відхилення 2009 р. до 2007 р., +/-
	2007	2008	2009	
1. Урожайність, ц з 1 га				
озима пшениця	45,5	36,5	23,2	-22,3
ярий ячмінь	77,2	26,9	10,4	-66,8
Кукурудза на зерно	53,8	36,1	8,9	-44,9
Соняшник	13,8	19,1	13,4	-0,4
цукрові буряки	257,5	232,9	256,1	-1,4
2. Вироблено на 100 га ріллі продукції рослинництва, ц:				
зерна	1727,9	1472,4	651	-1076,9
цукрових буряків	3459	2785,8	2923,9	535,1
3. Вироблено на 100 га відповідних угідь продукції тваринництва				
1. На 100 га сільськогосподарських угідь:				
Молока	40,95	56,45	46,48	5,53
приросту великої рогатої худоби	2,39	4,28	4,43	2,04
2. На 100 га ріллі:				
приросту свиней	3,17	2,62	1,48	-1,69

Дані таблиці 2 свідчать, що натуральні показники ефективності використання земельних ресурсів в галузі рослинництва за три роки значно зменшились. Так урожайність озимої пшениці в 2009 році склала 23,2 ц/га, ярого ячменю – 10,4, кукурудзи на зерно – 8,9, сояшнику – 13,4, цукрових буряків – 256,1. Лише урожайність цукрових буряків протягом досліджуваного періоду має доволі високу і стабільну урожайність, але все ж таки з невеликим відривом від 2007 року. Також ми бачимо, що виробництво зерна і цукрових буряків на 100 га ріллі у 2009 році значно понизилось, а саме на 1076,9 та 535,1 ц відповідно, що є негативним явищем для господарства.

Крім натуральних показників галузі рослинництва ефективності використання земельних ресурсів розраховують також і показники галузі тваринництва, яку показують, що виробництво молока на 100 гектарів сільськогосподарських угідь в ПП «Елена» у 2009 році збільшилось на 5,53 ц, а також збільшилось на незначну частку приріст ВРХ, але зменшився приріст свиней, так як у 2009 році їх поголів'я скоротилось.

Отже, дослідження натуральних показників використання земельних ресурсів в галузі рослинництва і тваринництва показало, що сільськогосподарські угіддя та рілля використовуються не ефективно, а тому потребують розробки заходів по покращенню управління використання.

Натуральні показники, за допомогою яких аналізують рівень використання землі, незважаючи на свою об'єктивність і простоту в обчисленні все ж таки характеризуються обмеженістю застосування, тому для більш точнішого визначення ефективності використання земельних ресурсів в ПП «Елена» розрахуємо вартісні показники.

Таблиця 3

Вартісні показники ефективності використання земельних ресурсів в ПП «Елена»

Показники	Роки			Відхилення 2009 р. до 2007 р., +/-
	2007	2008	2009	
1. Одержано на 1 га сільськогосподарських угідь, грн.:				
доходу (виручки) від реалізації	1771,45	2240,70	1882,55	111,11
Прибутку	1769,95	2238,76	1881,20	111,25
2. Рівень рентабельності,%	18,56	15,64	39,45	20,89

Дані таблиці 3, що відображають суму прибутку та доходу від реалізації відобразимо графічно (рис. 1).

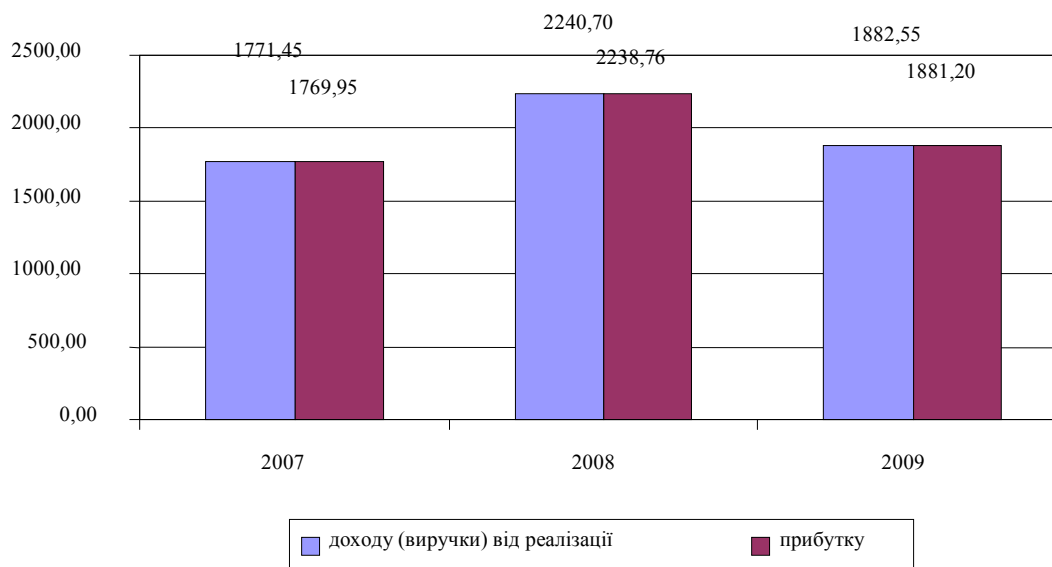

Рис. 1 Рівень прибутку та доходу на 100 га сільськогосподарських угідь

З таблиці 3 та рисунку 1 ми можемо проаналізувати ефективність використання земельних ресурсів в ПП «Елена». Розрахувавши відповідні показники, ми бачимо, що дохід (виручка) від реалізації на 100 га сільськогосподарських угідь у 2007 році становив 1771,45 грн., а в 2008 році цей показник значно підвищився – 2240,7 грн., у 2009 році він знову зменшився і становив 1882,55 грн., що на 111,11 грн. більше ніж у 2007 році. Прибуток на 100 га сільськогосподарських угідь мав схожу тенденцію: у 2007 році він склав – 1769,95 грн., у 2008 році прибуток збільшився і становив 2238,76 грн., у 2009 році він знову ж знизився – 1881,20 грн., але ця сума більша ніж у 2007 році на 111,25 грн.

Також ми можемо графічно відобразити рівень рентабельності ПП «Елена» протягом досліджуваного періоду (рис. 2).

Проаналізувавши розраховані у таблиці 3 показники та рис. 2, ми робимо висновок, що рівень рентабельності у 2009 році порівняно із 2007 мав тенденцію до зростання. У 2007 році він становив 18,56%, а у

2009 – 39,45%, що на 20,89% більше. У 2008 році рівень рентабельності дорівнював 15,64%.

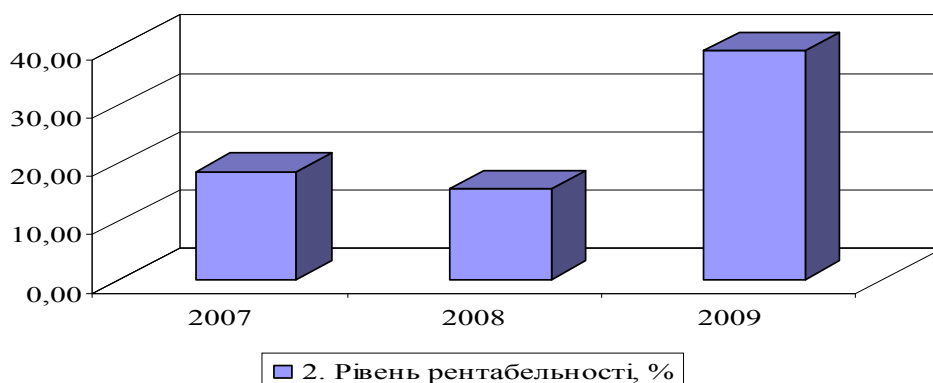

Рис. 2 Рівень рентабельності ПП «Елена» за 2007-2009 рр.

Отже, проведений аналіз використання земельних угідь в ПП «Елена» протягом 2007-2009 рр. засвідчив незначне підвищення ефективності їх використання. Збільшення прибутковості галузі рослинництва зумовлене в основному раціональним формуванням витрат, підвищенням якості продукції, а також збільшення рівня товарності продукції. Важливим позитивним фактором є збалансованість культур в структурі посівних площ.

Висновки. Виробництво конкурентоспроможної продукції цілком пов'язано зі станом землі, що залучається до основного процесу в якості основного засобу виробництва. Сучасне землекористування вимагає від сільгоспвиробників раціонального та ефективного використання наявних земельних ресурсів, забезпечення відтворення, збереження та поліпшення.

При традиційному виробництві продукції рослинництва відбувається забруднення та погіршення стану земельних ресурсів. З метою оновлення та визначення стану земельних ділянок при їх використанні доцільно проводити комплексний аналіз якості ґрунтів: хімічний, фізичний, бактеріологічний та радіаційний. Запровадження екологічного раціонального землекористування дасть змогу виробляти екологічну сільгосппродукцію, яка за таких умов буде конкурентоздатна на світовому ринку.

Така проблема вирішується удосконаленням ґрунтозахисних, ресурсно і енергозберігаючих систем землекористування, повнішим використанням біологічних факторів, застосуванням агротехнологій, заснованих на екологічних принципах і адаптованих до конкретних природних та соціально-економічних умов [4].

Література:

1. Гега С. Б. Організаційно-економічні аспекти поліпшення використання земельних ресурсів [Електронний ресурс] / С. Б. Гега // доступ до журн: <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
2. Марченко А. В. Резерви збільшення прибутковості сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. В. Марченко // доступ до журн: <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
3. Уланчук В. С. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах регіону / В. С. Уланчук // Землеустрій і кадастр. – 2007. - № 2 – с. 23-26.
4. Цатрян Ш. М. Теоретичні аспекти раціонального землекористування на сільських територіях [Електронний ресурс] / Ш. М. Цатрян // доступ до журн: <http://www.nbu.gov.ua/portal/>.

ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Недзельський Т.А.
Науковий керівник: Сегеда С.А., к.е.н. доцент

Досліджено основні проблеми ефективного використання та відтворення трудових ресурсів, рівень оплати праці, становище соціальної інфраструктури та їх вплив на працівників аграрної сфери. Встановлено основні задачі підприємства щодо покращення становища трудових ресурсів та ефективності їх використання.

Актуальність теми. Економіка аграрного сектора України протягом останніх років характеризується постійним спадом ділової активності, поглибленням матеріально-фінансових диспропорцій, наростанням платіжної кризи. Однією з причин цього є те, що у сучасних умовах сільськогосподарське виробництво